

УДК 330.142

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛА**Гетьман М. А.****THE ANALYSIS OF THE STRUCTURE OF INTELLECTUAL CAPITAL****Getman M. A.**

Інтелектуальний капітал є вагомим аргументом при забезпеченні конкурентних переваг дужих підприємств у сучасних умовах економіки. Для розробки методів ефективного управління інтелектуальним капіталом спочатку потрібно виділити його складові елементи. Був проведений аналіз та узагальнені існуючих підходів до трактування структури та класифікації інтелектуального капіталу. Крім класичної структури (людський, структурний і клієнтський капітал), розглянуті і інші ознаки такі, як інноваційний капітал, індивідуальна компетентність, активи ринку, активи інтелектуальної власності, активи інфраструктури, гуманітарні активи, трудові ресурси, інформаційно-інтелектуальні ресурси та ін. Запропоновано компоненти інтелектуального капіталу великого підприємства, дано їх визначення та характеристика.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, структура, інтелектуальний потенціал людей, внутрішній та зовнішній структурний капітал.

Вступ. Дослідження, присвячені інтелектуальному капіталу, яких з кожним роком з'являється все більше і більше, показують відсутність не тільки єдиного підходу до визначення самої суті даного капіталу, трактування поняття, а й опису його структури. Стан сучасного суспільства, яке вдосконалюється шляхом науково-технічного прогресу, а також впровадження інформатизації для ефективного управління підприємством дозволяють розширити поняття інтелектуального капіталу, додавши до нього елемент «інтелектуальні ресурси». Основною складовою цього компонента є цифрова індустрія. У зв'язку з цим нововведенням постає питання в удосконаленні структури інтелектуального капіталу підприємства.

Постановка проблеми. Кожна із запропонованих моделей інтелектуального капіталу в більшій чи меншій мірі відображає з одного боку специфіку підходу до його опису, а з іншого - те чи інше підприємство, компанію або галузь, що досліджував автор. Тобто можна стверджувати, що уявлення структури

інтелектуального капіталу залежить від цілей і об'єкта самого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З того моменту, коли у 1969 році термін інтелектуальний капітал було вперше вжито економістом Джоном Гелбрейтом, а потім у 1991 році редактором журналу «Fortune» Томом Стюартом озвучено у статті «Сила інтелекту: як інтелектуальний капітал стає найбільш цінним активом Америки», визначення цього поняття та його структури піддавалося змінам.

Загальною методичною основою вивчення інтелектуального капіталу усіма подальшими економістами служить системний підхід, який визначає інтелектуальний капітал як цілісну структуровану систему.

Дослідженнями в області інтелектуального капіталу займалися такі закордонні вчені, як Л. Едвінссон, М. Малоун, Е. Брукінг, К. Свейбі, К. Меер, К. Бредлі, Л. Прусак, С. Пайк, Х. Макдональд, Й. Руус, Л. Фернстрем, П. Салліван, Н. Бонтіс, Дж. Даум, С. Альберт, Т. Форт'юон, Г. Кох, Д. Клейн, Г. Петраш, М. Халік, Е. Тоффлер, Х. Сент-Онж та інші [1-5].

Ці дослідження знайшли своє продовження у роботах П.М. Козирева, В.П. Багова, В.В. Леонтьєва, І.І. Просвіріної, О.Н. Мельникової, В.Л. Макарова, Л.В. Бутенко, С.М. Селєзньова, В.С. Ступакова, Л.А. Осколкової, О.Н. Колпакової, Е.В. Бобкової, К.К. Арабян, М.І. Ескіндарова, С.В. Комарова [6-9]. Усі вони в основному розробляли свої підходи до структури інтелектуального капіталу, ґрунтуючись на роботі Т. Стюарта і Л. Едвінссона.

Серед українських вчених, які займаються питанням інтелектуального капіталу можна виокремити О.В. Кендюхова, В.І. Пожуєва, В.О. Кузьмінського, О.М. Собко та інших [10-12]. Кожен автор пропонував своє бачення структури, але не було чіткого виділення інформатизації та комп'ютеризації економічних процесів великого підприємства.

Мета статті є розвиток наукового підходу до структурування інтелектуального капіталу.

Результати дослідження. Розглядати підходи до формування структури інтелектуального капіталу доцільно зі структури, розробленої Л. Едвінссоном для шведської страхової компанії Skandia [1].

Він стверджував, що інтелектуальний капітал складається з двох складових: людського і структурного капіталу, який у свою чергу поділяється на клієнтський і організаційний. Останній містить в собі інноваційний і процесний капітали (рис.1).

В основу поділу було покладено відносини власності. У своїй книзі «Корпоративна довгота» автор так описав структуру інтелектуального капіталу:

1) людський капітал - компетенції та досвід співробітників компанії, які втрачаються у зв'язку зі звільненням співробітника;

2) структурний капітал, що належить всій компанії, хоча є продуктом діяльності її співробітників: цінність відносин з клієнтами (клієнтський капітал), цінність продуктів інтелектуальної власності (ідеї, патенти, ліцензії тощо) (інноваційний капітал), а також цінності інфраструктури компанії (процесний капітал) [2].

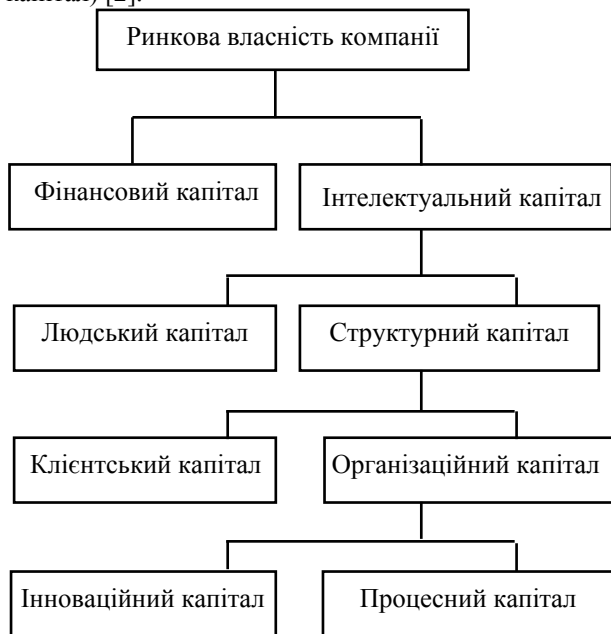

Рис. 1. Структура інтелектуального капіталу у моделі «Skandia Value Scheme» Л. Едвінссона

Це висловлювання можна трактувати таким чином, що людський капітал втілено у працівниках організації, а структурний - у самій організації.

Враховуючи це формулювання і спираючись на визначення інших вчених, можна стверджувати, що Л. Едвінссон у структурному капіталі об'єднав, з одного боку, внутрішні елементи - структуру організації, патенти, ліцензії, а з іншого, - елементи пов'язані з зовнішнім середовищем - відносини з клієнтами. Звідси і виникають суперечки вчених і інші визначення складових структури інтелектуального капіталу.

Надалі Х. Сент-Онж розвинув підхід Л. Едвінссона і виділив у структурному капіталі - споживчий (клієнтський), поставивши його поряд з людським капіталом (рис.2).

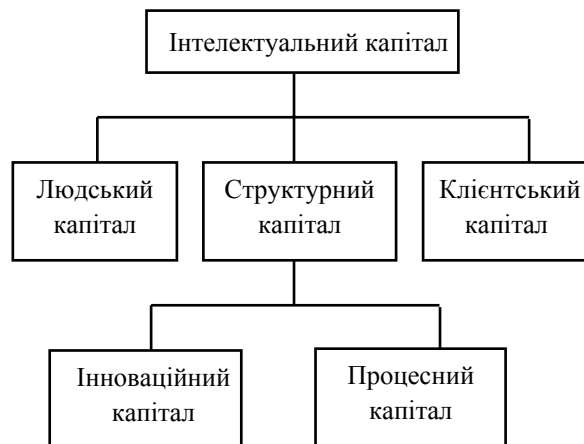

Рис. 2. Структура інтелектуального капіталу Х. Сент-Онжа

Такої схеми (або структури) інтелектуального капіталу дотримується і Т. Стюарт, наголошуючи на важливості оптимального балансу між його складовими, тому що надмірний розвиток окремих компонентів може призвести не до зростання продуктивності, а, навпаки, до її зниження [3].

У роботах Е. Брукінга виділяється вже чотири складові частини інтелектуального капіталу і кожна зі структур додається новими складниками (рис. 3).

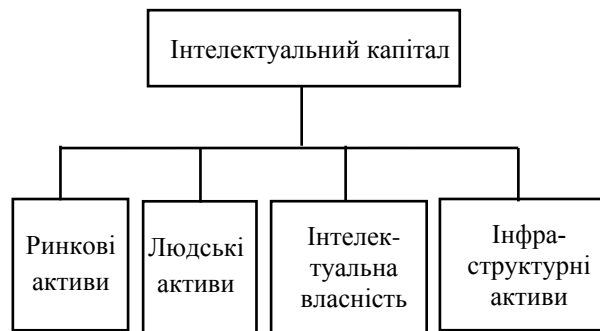

Рис. 3. Структура інтелектуального капіталу Е. Брукінга

На думку Е. Брукінга інтелектуальний капітал має такі складові:

1) ринкові активи - це той потенціал, який забезпечується нематеріальними активами, пов'язаними з ринковими операціями (марки товарів, купівельна прихильність, корпоративне ім'я, портфель замовлень і т.п.);

2) інтелектуальна власність як актив - узаконений інструмент для захисту різних корпоративних активів (ноу-хау, патенти, авторські права, виробничі та торгові секрети і т.п.);

3) людські активи - сукупність колективних знань співробітників підприємства, їх творчих здіб-

ностей, управлінських, керівних і підприємницьких якостей, поведінки в різних ситуаціях;

4) технології, методи та процеси, що роблять можливою роботу підприємства (корпоративна культура, методи оцінки ризику, фінансова структура, бази даних та ін.) [4].

Як вже було зазначено, моделі інтелектуального капіталу для різних підприємств можуть відрізнятися, звідси змінюється і кількість його складових та їх назва.

Так Й. Руус, С. Пайк і Л. Фернстрем замість поняття «клієнтський капітал» ввели поняття «реляційний» капітал, який охоплював, крім взаємин з покупцями, відносини з постачальниками та іншими партнерами. Автори розглядали інтелектуальний капітал як частину ресурсного портфеля компанії і представили взаємодію всіх його компонентів у деревоподібній структурі [5].

З точки зору С.М. Селезньова до складу капіталу входить інтелектуальна власність і засоби її виробництва [6]. Такої ж думки дотримуються В.С. Ступаков і В.П. Багів. На їхню думку, інтелектуальний капітал в організації представляється трьома складовими: кадровим капіталом, інтелектуальною власністю та маркетинговими активами.

Рис. 4. Структура інтелектуального капіталу як складової частини ресурсного портфеля

А.М. Макаров замість «клієнтського», став використовувати «партнерський капітал».

П.В. Беспалов, О.Л. Гапоненко і В.І. Корнієнко розглядають структуру інтелектуального капіталу у вигляді трьох складових: людського, клієнтського і організаційного капіталів [7]. Такої ж думки дотримується і І.І. Просвіріна, назвавши структурний капітал – організаційним [8].

Т.О. Гаранина також ґрунтується на трьох складових - людський, організаційний (структурний), і реляційний капіталі. Причому з її точки зору,

структурний капітал у свою чергу поділяється на інтелектуальну власність і інфраструктурні активи [9].

М. Халік пішов далі - і з трьох складових зробив шість - людський, структурний, споживчий, соціальний, технологічний і духовний капіталі, поставивши в пріоритеті міжособові комунікації, духовні цінності, емоції і відносини з споживачами, постачальниками, акціонерами та стратегічними партнерами.

За останні десятиліття різними авторами, як закордонними, так і вітчизняними були виділені різноманітні структури інтелектуального капіталу. У роботах П. Борд'ю, С. Гошал, Дж. Коулмана і ін. з'явилося поняття «соціальний капітал». Р. Кушнір ввів поняття «креативного капіталу», О.В. Гладішева і О.М. Горбунова - «культурно-моральний», Ф. Лелерт - «капітал стратегічних альянсів». У якості складових частин інтелектуального капіталу з'явилися - «духовний» (П. Бергер, Р. Хефнер, М. Ісмаїл і ін.), «технологічний» (Е. Буено, Е. Фернандес), «абілітативний» (Н.О. Кіпень), «вітальний» (А.А. Нестеров, Т.І. Третьякова). Ряд авторів представили інноваційний капітал не як частину структурного, а виділивши його як самостійний елемент.

Тобто поряд з людським, структурними і клієнтським капіталом сучасні провідні дослідники в структурі інтелектуального капіталу виділяють наступні елементи:

- інноваційний капітал - це захищені комерційні права, інтелектуальна власність та інші нематеріальні активи і цінності, які забезпечують здатність компанії до оновлення та інновацій;

- індивідуальна компетентність - це здатність людей діяти в різних ситуаціях, охоплює вміння, освіту, досвід, цінності, соціальні навички, іншими словами, відповідність займаній посаді, що в цілому тотожне поняттю людський капітал;

- внутрішня і зовнішня структура інтелектуального капіталу. Перша складається зі змінних фірми - цілі, завдання, технології, культура організації і т.п. Друга складається зі зв'язків із замовниками та постачальниками, конкурентів, торгових марок, репутації та «іміджу»;

- активи ринку - це нематеріальні активи компанії, що визначають її становище на ринку - бренд, торгова марка, назва, дистрибутивні канали та різні сприятливі для компанії угоди і контракти;

- активи інтелектуальної власності визначаються як інтелектуальна власність, яка належить компанії і захищається законом;

- активи інфраструктури являють собою інтелектуальні активи, що забезпечують функціонування компанії - філософія управління, загальна культура, процеси управління і бізнес-процеси;

- гуманітарні активи - це використовувані компанією інтелектуальні активи, перш за все, знання, вміння, які належать службовцям фірми;

- трудові ресурси - це індивідуальні інтелектуальні здібності персоналу, професійні знання і дос-

від (у т. ч. рівень освіти і кваліфікації), рівень інноваційної активності та інші результати тривалого (що відбувається протягом усього життя) процесу інтелектуальної діяльності конкретних особистостей, що складають основу кадрового складу підприємства;

- інформаційно-інтелектуальні ресурси - це сукупність науково-виробничих, фінансових, маркетингових, організаційно-управлінських, кадрових, інформаційно-технологічних, юридичних, інформаційно-управлінських та інших ідей, методів, інструментів, технологій і різних форм існування інформації, отриманих у результаті інтелектуальної праці співробітників підприємства, що обумовлює виникнення її конкурентних переваг.

Підсумувавши різні підходи до визначення структури, термінів і суті їх компонентів можна сказати, що в більшості своїй автори виділяють три складові: людський, клієнтський (споживчий) і структурні капітали.

Аналіз наведених підходів дозволив встановити системні ознаки структурування інтелектуального капіталу у класичному та альтернативному сприйнятті (табл.1).

Таблиця 1

Дослідницькі підходи вчених до структури інтелектуального капіталу

Структура інтелектуального капіталу	Автори
Людський капітал	
Класичне розуміння: сукупність знань, навичок і досвіду, внесених персоналом в організацію	Л. Едвінссон, Т. Сьюарт, Й. Руус, Х.Сент-Ондрж
Альтернативне сприйняття: людські активи, індивідуальні компетенції, людські ресурси, кадровий капітал, емоційний капітал	Е. Брукінг, К. Флетчер, К.-Е. Свейбі, Є.М. Селезньов, О.М. Колпакова
Структурний капітал	
Класичне розуміння: система різних корпоративних активів і організаційних процесів	Л. Едвінссон, Т. Сьюарт, Й. Руус, Х. Сент-Ондрж, К. Флетчер
Альтернативні сприйняття: інфраструктурні активи, внутрішня структура, структурні ресурси, інноваційний капітал, структурні активи, інтелектуальна власність	Е. Брукінг, К. Флетчер, К.-Е. Свейбі, Є.М. Селезньов, П. Салліван
Споживчий (клієнтський) капітал	
Класичне розуміння: система відносин компанії з клієнтами, постачальниками, партнерами	Т. Сьюарт, Х. Сент-Ондрж,
Альтернативні сприйняття: ринкові активи, зовнішня структура, ресурси відносин, капітал відносин, зовнішній капітал, продуктивні активи	Е. Брукінг, К. Флетчер, К.-Е. Свейбі, Є.М. Селезньов, О.М. Колпакова

Шляхом оцінки усіх наявних схем інтелектуального капіталу запропоновано в якості структурних одиниць, виділити структурний капітал (внутрішній і зовнішній) і інтелектуальний потенціал людей. Сучасні економічні умови потребують від великого підприємства наявності автоматизованої системи управління. Таким чином розвинена ІТ-система, рівень комп'ютеризації та цифрова індустрія як компоненти структурного внутрішнього капіталу, являючись продуктом людських знань та вмій відтісняють на другий рівень ролі інтелектуального потенціалу людей. У табл. 2 представлено авторський підхід до формування складових інтелектуального капіталу для великих підприємств, їх визначення та характеристики.

Висновок. Аналіз існуючих підходів до структурування інтелектуального капіталу дозволив встановити більше спільного, ніж відмінного. Більшість дослідників визнають наявність самостійних елементів інтелектуального капіталу - людського, структурного, клієнтського (споживчого), та інші інтерпретації цих складників. Запропоновано вид інтелектуального капіталу великого підприємства як сукупність інтелектуального потенціалу людей, структурного внутрішнього і зовнішнього капіталів. У цілому потрібно відзначити, що інтелектуальний капітал не складається з окремих частин, а є результатом їх взаємодії.

Література

1. Эдвинссон Л. Интеллектуальный капитал. Определение истинной стоимости компании / Л. Эдвинссон, М. Мэлоун // под ред. В.Л. Иноземцева [Электронный ресурс]. – М.: Академия, 1999.– Режим доступа: <http://www.iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/index.html>.
2. Эдвинссон Л. Корпоративная долгота. Навигация в экономике, основанной на знаниях: пер. с англ./ Л. Эдвинссон. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 247 с.
3. Сьюарт Т. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организаций: пер. с англ. / Т. Сьюарт: В. Ноздриной. – М.: Поколение, 2007. – 368 с.
4. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху / Э. Брукинг. - СПб: Питер, 2001. – 288 с.
5. Руус Й. Интеллектуальный капитал: практика управления пер. с англ. / Й. Руус, С. Пайк, Л. Фернстрем: В.К. Дерманова. 3-е изд. - СПб.: Высш. шк. менеджмента, 2010. - 436 с.
6. Селезнев Е.Н. Интеллектуальный капитал как объект управления / Е.Н. Селезнев // Справочник экономиста. 2007. № 2. С. 23–26.
7. Беспалов П.В. Интеллектуальный капитал — стратегический потенциал организации / П.В. Беспалов, А.Л. Гапоненко, В.И. Корниенко. - М.: Социальные отношения, 2003.
8. Просвирина И.И. Интеллектуальный капитал: новый взгляд на нематериальные активы // Финансовый менеджмент. 2004. №4.
9. Гаранина Т.А. Структура интеллектуального капитала: вопросы оценки и эмпирического анализа / Т. А. Гаранина // Вестник СПбГУ. Сер. 8. – 2008. – Вып. 1.
10. Пожуев В.І. Інтелектуальний капітал як стратегічний потенціал організації / В.І. Пожуєв // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – Вип. 37. – С. 4-15.

Таблиця 2

Компоненти інтелектуального капіталу великого підприємства, їх визначення та характеристика

Компоненти інтелектуального капіталу	Визначення компонентів	Характеристика та оцінка компонентів
1	2	3
Структурний внутрішній капітал	<p>Внутрішня структура - тип організаційної структури (а також ступінь централізації, швидкість прийняття рішень, потік інформації і т. п.), операційні системи, внутрішні процеси, організаційна культура, історія компанії, методологія оцінки ризику, стиль і методи управління, специфіка фінансової структури, бази даних, що містять інформацію про ринок або клієнтів, системи зв'язку, ІТ-системи, рівень комп'ютеризації, цифрова індустрія, патенти, комерційні таємниці, авторське право, право на дизайн, товарні знаки і т. п.</p> <p>Стратегічні дії - сукупність стратегічних цілей, використовувані методи стратегічного аналізу, процеси створення стратегії, типу стратегії і т. п.</p> <p>Фінансові ресурси - в сенсі розподілу (кількість, періодичність) фінансових ресурсів для розвитку співробітників і менеджерів, винагороди, компенсація для оплати патентів, ліцензій, комп'ютерів, програмного забезпечення; з ціллю розвитку підприємства, інвестицій та специфіки фінансової структури.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Поліпшена структура і система управління; - Здатність використовувати сучасні методи управління; - Значна частка на ринку, великий обсяг продажів, переважно внутрішнього охоплення; - Великі інформаційні системи; - Інновації; - Можливість придбання патентів, ліцензій; - Використання сучасних технологій; - Співпраця з дослідницькими центрами, університетами; - Відділи досліджень і розробок; - Здатність використовувати різні інструменти ринку капіталу; - Інвестиції великого обсягу; - Здатність використовувати багато методів стратегічного аналізу; - Дослідження ринку, бізнес-аналітика; - Дії на основі прийнятої стратегії розвитку і часткових стратегій.
Структурний зовнішній (реляційний) капітал	<p>Маркетингова діяльність - формування якості продукції, стратегії ціноутворення, канали збуту, використання рекламних заходів з просування, маркетингові дослідження і стратегії.</p> <p>Реляційні ресурси - корпоративний імідж, логотип, відносини з клієнтами, з постачальниками, із зацікавленими сторонами, з іншими зацікавленими сторонами; фінансові показники.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Складні процеси розробки продукту; - Обробка в основному непрямих каналів поширення; - Можливість використання різних інструментів просування; - Використання методів маркетингових досліджень, - Численні організаційні та капітальні зв'язки; - Використання сучасних технологій побудови образу компанії; - Участь у ділових організаціях, бізнес-клубах, асоціаціях.
Інтелектуальний потенціал людей	<p>Людські ресурси - знання, навички, кваліфікація співробітників і менеджерів, таланти, ідеї, між особові відносини, бажання діяти, потреби співробітників, інновації співробітників, участь в організаційних процесах, організація роботи, робота в команді, робота індивідуальна, навчання, методи найму і відбору, системи мотивації, можливості просування по службі, самореалізація, оцінка співробітників і т.п.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Високий рівень освіти співробітників; - Прийняття рішень на основі думок консультативної групи; - Здійснення персональних стратегій; - Вдосконалена система управління людськими ресурсами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Рациональне планування зайнятості в сенсі визначення розміру та якості потреб в людських ресурсах 2. Штатні посади <p>Набір, вибір, (кваліфікація людського потенціалу - стандарт);</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Система оцінки співробітників (оцінка якості працівника і його роботи); 4. Система навчання; 5. Можливості професійного розвитку (просування, формування кар'єри): можливість використання бізнес-послуг, приватне консультування

11. Кузьмінський В. О. Теоретичні основи інтеграції капіталів / В. О. Кузьмінський // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 124 – 132.
12. Кендюхов О.В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом: Монографія / О. В. Кендюхов // НАН України. Інститут економіки промисловості; ДонУЕП. – Донецьк: ДонУЕП, 2008. – 359 с.

References

1. Edvinsson L. Intellectual capital. Determining the true value of a company / L.Edvinsson, M. Malone // translate by V.L. Inozemtsev. M.: Academy, 1999.– <http://www.iirmp.narod.ru/books/inozemcev/index.html>
2. Edvinsson L. Corporate Longitude: Navigation in a Knowledge Economy / L.Edvinsson. // M.: INFRA-M, 2005. - 247 p.
3. Stuart T. Intellectual Capital. A New Source of Wealth Organizations / A New Post-Industrial Wave in the West: An Anthology / T. Stuart // translate by V.L. Inozemtsev. M.:Academia, 1999. pp. 372-401.
4. Brooking E. (2001) Intellectual capital: the key to success in the new millennium / E. Brooking // Saint Petersburg: Piter, 2001.
5. Ruus Y. Intellectual capital: management practices / Y. Ruus, S. Payk, L.Fernstrem // translate by V.K. Dermanova, Saint Petersburg: HSM, 2010. 436 p.
6. Seleznev E.N. Intellectual capital as an object of management / E.N. Seleznev / Handbook of the economist №2, 2007. No 2. C. 23–26. 13.
7. Bepalov P.V. Intellectual capital - the strategic potential of the organization / P.V. Bepalov, A.L. Gaponenko, V.I. Kornienko // - M.: Social relations, 2003.
8. Prosvirina I.I. Intellectual capital: a new view of intangible assets / I. I. Prosvirina // Financial management №4, 2004. - pp, 28-32.
9. Garanina T. A. Structure of intellectual capital: issues of evaluation and empirical analysis / T. A. Garanina // Newsletter SPbSU. Ser. 8. - 2008. - Issue. 1.
10. Pozhuev V.I. Intellectual capital as a strategic potential of the organization / V.I. Pozhuev B.I. Пожув // Humanitarian Newsletter ZSIA, №37, 2009. – pp. 4-15.
11. Kuzminskiy V.O. Theoretical Basis of Integration of Capitals / V.O. Kuzminskiy // Finance of Ukraine № 2, 2003. - pp. 124 – 132.
12. Kendyuhov O.V. Effective Intelligent Capital Management: A Monograph / O.V. Kendyuhov //National Academy of Sciences of Ukraine. Institute of Industrial Economics, Donetsk, 2008. - 359 p.

Гетьман М.А. Анализ структуры интеллектуального капитала.

Интеллектуальный капитал является важным аргументом при обеспечении конкурентных преимуществ крупных предприятий в современных условиях экономики. Для разработки методов эффективного управления интеллектуальным капиталом сначала нужно выделить его составные элементы. Были проанализированы и обобщены существующие подходы к определению структуры и классификации интеллектуального капитала. Кроме классической структуры (человеческий, структурный и клиентский капитал), рассмотрены и другие признаки, такие как инновационный капитал, индивидуальная компетентность, активы рынка, активы интеллектуальной собственности, активы инфраструктуры, гуманитарные активы, трудовые ресурсы, информационно-интеллектуальные ресурсы и др. Предложены составляющие интеллектуального капитала для крупного предприятия, даны их определение и характеристики.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, структура, интеллектуальный потенциал людей, внутренний и внешний структурный капитал.

Getman M.A. The analysis of the structure of intellectual capital.

As the world practice shows, the development of intellectual capital, in particular its components of human, structural and consumer capital - is a source of income for individuals and enterprises and society as a whole, as well as a weighty factor to ensure the competitive advantages of large enterprises in the current economic conditions. Before to identify its constituent elements it is necessary to develop methods for the effective management of intellectual capital.

An analysis and generalization of various approaches to the interpretation of the structure and classification of intellectual capital was carried out. Innovative capital, individual competence, market assets, intellectual property assets, infrastructure assets, humanitarian assets, labor resources, information and intellectual resources were considered as the following structural units in addition to the most commonly used in the literature. The components of intellectual capital for a large enterprise were proposed, their definitions and characteristics were given.

Keywords: intellectual capital, structure, intellectual potential of people, internal and external structural capital.

Гетьман М.А. – аспірантка Донбаської державної машинобудівної академії, e-mail: marina_d.a@ukr.net

Рецензент: д.е.н., проф. **Рач В.А.**

Стаття подана 13.06.2017..